

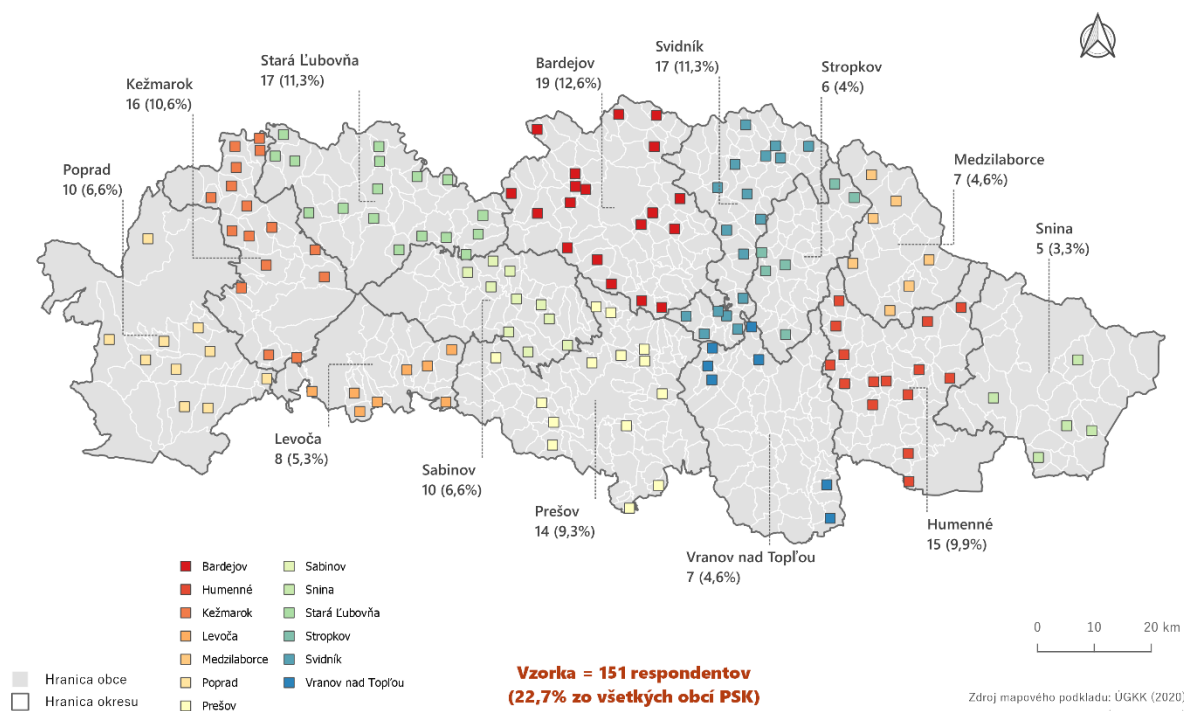
KONCEPCIA ROZVOJA SOCIÁLNEJ EKONOMIKY V PSK (VYHODNOTENIE PRIESKUMU)

Základné údaje o respondentoch

K účasti na prieskume k pripravovanému koncepčnému dokumentu s názvom „*Koncepcia rozvoja sociálnej ekonomiky v Prešovskom samosprávnom kraji*“ boli elektronicky oslovené všetky obecné/mestské samosprávy na území PSK s aktívnou emailovou adresou, čo predstavovalo celkovo 652 potenciálnych respondentov. Týmto spôsobom sa z oslovených samospráv na prieskume v období od 4.2.2020 do 17.2.2020 zúčastnilo celkovo 151 samospráv/respondentov, čo predstavuje 22,7% zo všetkých 665 obcí na území PSK. Priestorovú distribúciu respondentov prieskumu podľa počtu respondentov v jednotlivých okresoch znázorňuje nižšie uvedená mapa.

Mapa 1

**Priestorová distribúcia respondentov prieskumu podľa okresov
(počet respondentov, percentuálny podiel zo všetkých respondentov)**

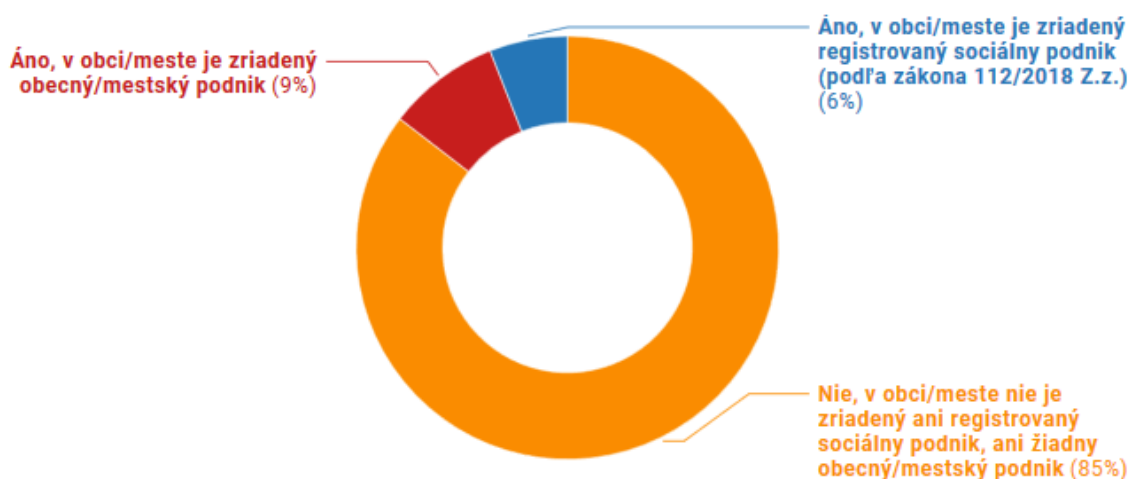

Najväčšie percentuálne zastúpenie spomedzi respondentov v prieskume zaznamenal okres Bardejov s 19 respondentmi (12,6%), za ním nasledovali okresy Stará Ľubovňa a Svidník so 17 respondentmi (11,3%). Najmenej zastúpené boli v našom prieskume okresy Snina (5 respondentov, 3,3%) a Stropkov (6 respondentov, 4%). Spomedzi mestských samospráv sa do prieskumu zapojilo celkovo 14 miest, čo predstavuje 61% zo všetkých 23 miest na území PSK.

Registrované sociálne podniky a obecné/mestské podniky

Pri zisťovaní aktuálneho stavu o registrovaných sociálnych podnikoch (ďalej len RSP) a obecných/mestských podnikoch (ďalej len OMP) až 129 respondentov prieskumu (85,4%) uviedlo, že v obci/meste nie je aktuálne zriadený ani RSP ani žiadny OMP (Graf 1). V 13 samosprávach z prieskumu (8,6%) je zriadený OMP a 9 samospráv (6%) uvádza, že je u nich zriadený RSP v zmysle zákona 112/2018 Z. z.

Graf 1 Je vo Vašej obci/Vašom meste zriadený sociálny/obecný/mestský podnik?

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

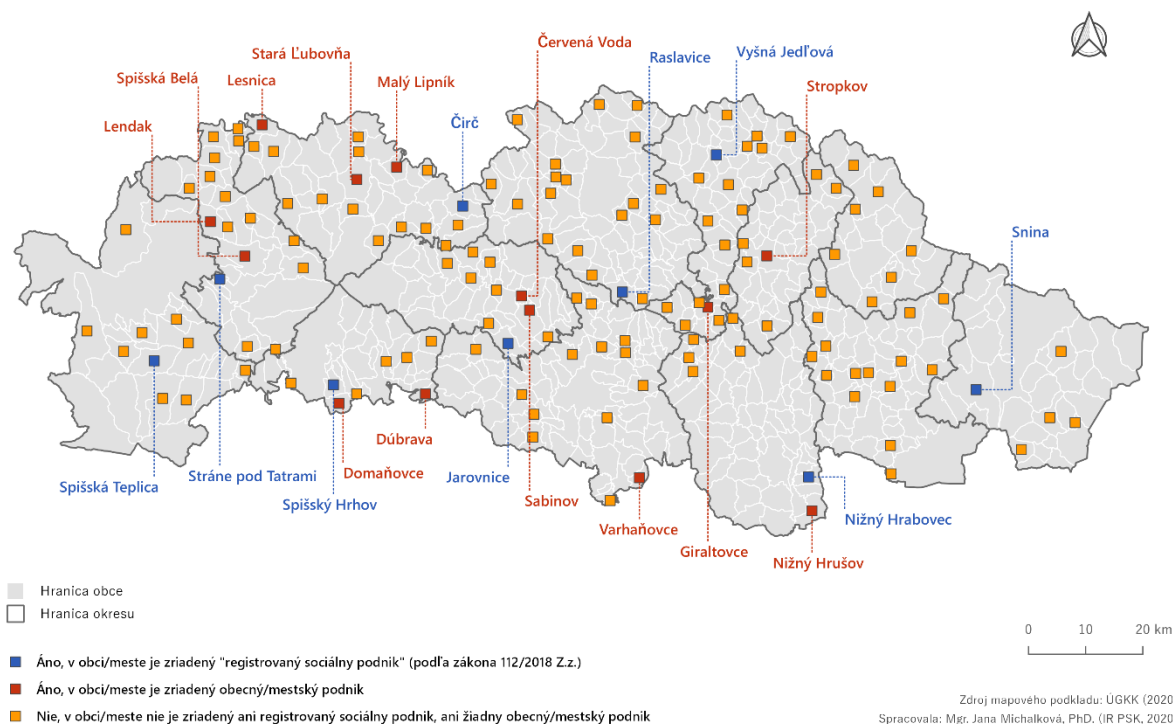
Pri detailnejšom pohľade na samosprávy s RSP alebo OMP (Mapa 2) zisťujeme, že RSP nachádzame u respondentov v 8 obciach - Spišská Teplica, Stráne pod Tatrami, Spišský Hrhov, Čirč, Jarovnice, Raslavice, Vyšná Jedľová, Nižný Hrabovec a v meste Snina.¹

Zriadené obecné/mestské podniky majú podľa prieskumu v 8 obciach - Lendak, Lesnica, Malý Lipník, Červená Voda, Domaňovce, Dúbrava, Varhaňovce, Nižný Hrušov a v 5 mestách - Spišská Belá, Stará Ľubovňa, Giraltovce, Stropkov a Sabinov.

¹ Podľa aktuálneho registra sociálnych podnikov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ktorý je voľne dostupný na internetovej stránke ministerstva), na území PSK v súčasnosti pôsobí 12 registrovaných sociálnych podnikov. Okrem uvedených obcí z prieskumu sa RSP nachádza ešte v obciach Široké a Šarišské Michaľany a v meste Giraltovce.

Mapa 2

Je vo Vašej obci/Vašom meste zriadený sociálny/obecný/mestský podnik?

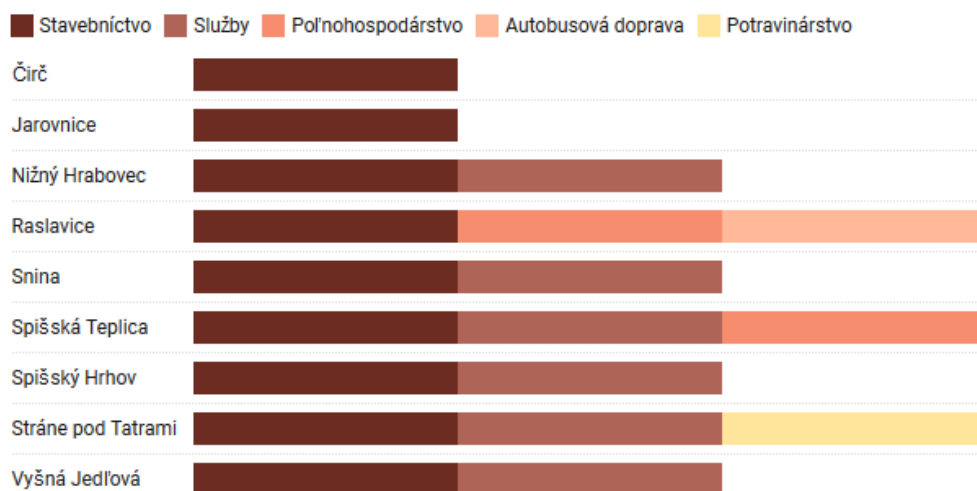

Sekcia 1 V obci/meste je registrovaný sociálny podnik

Všetkých 9 registrovaných sociálnych podnikov v prieskume sa zaoberá **stavebníctvom** (Graf 2). Druhou najčastejšie uvádzanou činnosťou týchto podnikov boli **služby**, ktorými sa zaoberajú podniky v obciach Nižný Hrabovec, Spišská Teplica, Spišský Hrhov, Stráne pod Tatrami, Vyšná Jedľová a v meste Snina. Poľnohospodársku činnosť zasa nachádzame v podnikoch v Raslaviciach a Spišskej Teplici, potravinárstvo v obci Stráne pod Tatrami. Autobusovú dopravu prevádzkuje podnik v Raslaviciach.

Pri otázke zisťujúcej prevažujúcej činnosti, ktoré v súčasnosti vykonáva RSP, sa vo všetkých obciach opakuje stavebníctvo, s výnimkou mesta Snina, kde sa podnik zameriava predovšetkým na údržbu verejných budov a verejných priestranstiev ako aj remeselnú výrobu. Prevažujúcou činnosťou RSP v obci Vyšná Jedľová je mimo stavebných prác aj prevádzka práčovne a žehliarne.

Graf 2 Uved'te činnosti, ktorými sa registrovaný sociálny podnik vo Vašej obci/Vašom meste zaoberá.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Z hľadiska počtu zamestnancov 7 z 9 RSP z prieskumu zamestnáva 10 a viac zamestnancov (Tabuľka 1), menej zamestnancov majú len podniky v Nižnom Hrabovci (5-9 zamestnancov) a v obci Vyšná Jedľová (3-4 zamestnanci). Pri pohľade na zamestnávanie sociálne znevýhodnených skupín zamestnávajú všetky RSP z prieskumu s výnimkou jedného 5 a viac zamestnancov, akurát podnik vo Vyšnej Jedľovej zamestnáva 4 ľudí zo sociálne znevýhodnených skupín. Všetky samosprávy taktiež uvádzajú, že v RSP zamestnávajú aj príslušníkov z marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len MRK). V prípade podniku v Raslaviciach tvoria príslušníci MRK až 50-70% zamestnancov miestneho RSP. V tabuľke sumarizujeme všetky odpovede samospráv na otázku zamestnávania MRK, avšak nakoľko sme nezisťovali presné počty zamestnancov RSP, sú tieto údaje bez väčšej výpovednej hodnoty.

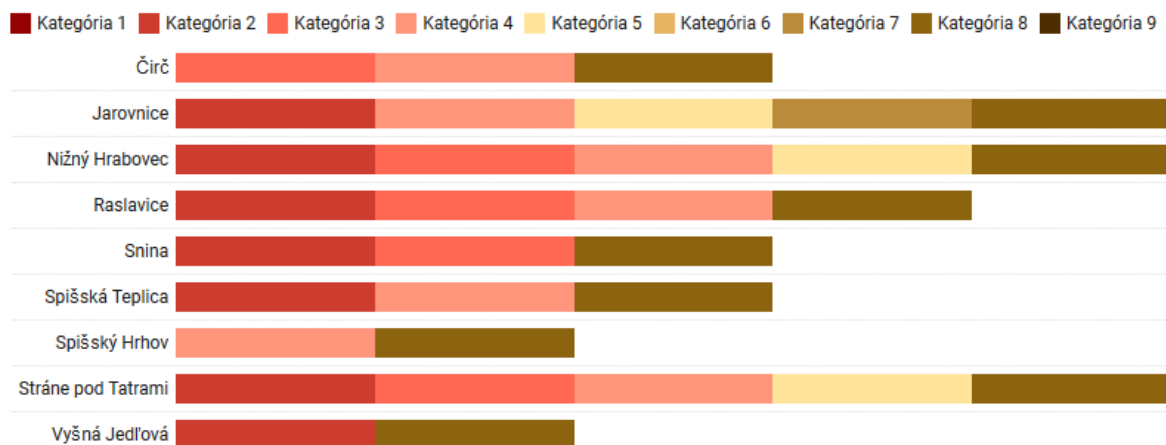
Tabuľka 1 Prehľad zamestnanosti v RSP z prieskumu

Obec	Koľko ľudí zamestnáva RSP vo Vašej obci/Vašom meste?	Koľko ľudí zo sociálne znevýhodnených skupín zamestnáva RSP vo Vašej obci/Vašom meste?	Koľko z týchto zamestnancov patrí do skupiny MRK?
Čirč	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	8
Jarovnice	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	15
Nižný Hrabovec	5-9 zamestnancov	5 a viac zamestnancov	5
Raslavice	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	Od 50 do 70%
Snina	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	6
Spišská Teplica	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	61
Spišský Hrhov	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	4
Stráne pod Tatrami	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	10
Vyšná Jedľová	3-4 zamestnanci	4 zamestnancov	1

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Z hľadiska **zamestnávania sociálne znevýhodnených skupín** vo všetkých RSP z prieskumu evidujeme kategóriu občanov so zdravotným postihnutím (Graf 3, Kategória 8). Druhou najčastejšie uvádzanou kategóriou boli občania starší ako 50 rokov (Kategória 2) a občania, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie (Kategória 4). Žiadny z RSP z prieskumu nezamestnáva občanov mladších ako 26 rokov, ktorí ukončili prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvoma rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie.

Graf 3 Uvedte kategórie sociálne znevýhodnených skupín², ktoré registrovaný sociálny podnik vo Vašej obci/Vašom meste zamestnáva.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Pri otázke „Ako si predstavujete formu pomoci zo strany Prešovského samosprávneho kraja (ak je potrebná)?“ až 5 zo 9 RSP z prieskumu uvádza **finančnú pomoc**. Obecné samosprávy v Čirči, Nižnom Hrabovci, Raslaviciach. Spišskej Teplici a v Stráňach pod Tatrami by zo strany PSK privítali finančnú dotáciu najmä na technické vybavenie RSP. Samosprávy v Jarovniciach, Raslaviciach a vo Vyšnej Jedľovej taktiež upozorňujú na potrebu lepšej propagácie podnikov a ich služieb, vrátane pomoci pri hľadaní zákaziek. Mesto Snina nezabúda ani na význam sieťovania subjektov sociálnej ekonomiky pre lepšiu synergiu a zdieľanie poznatkov, a taktiež v prípade výziev PSK na prioritizovanie aktivít uskutočňovaných sociálnym podnikom. Len RSP v obci Spišský Hrhov uviedol, že pomoc zo strany PSK nie je potrebná.

² **Kategória 1** - občania mladší ako 26 rokov, ktorí ukončili prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvoma rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie;

Kategória 2 - občania starší ako 50 rokov;

Kategória 3 - občania vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov;

Kategória 4 - občania, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie;

Kategória 5 - občania, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie;

Kategória 6 - štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana;

Kategória 7 - občania, ktorí žijú ako osamelé dospelé osoby, s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúci sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky;

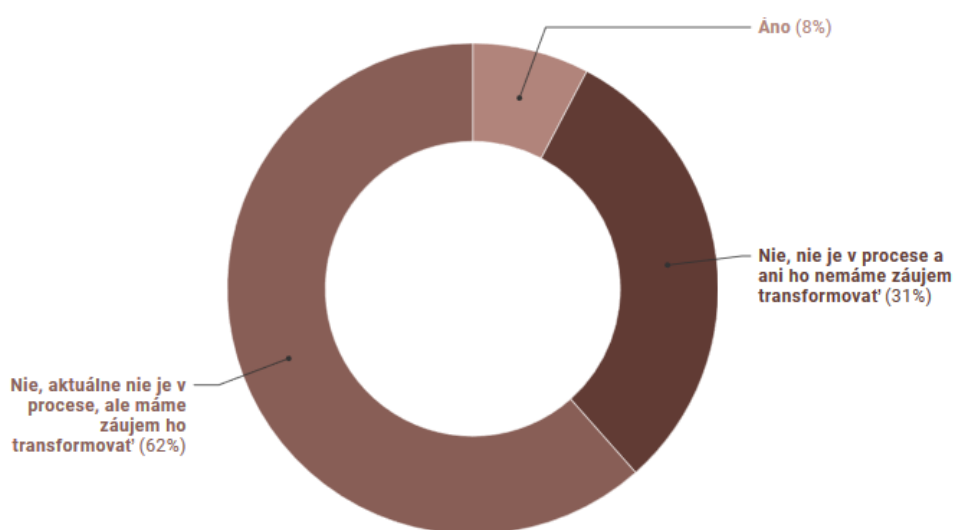
Kategória 8 - občania so zdravotným postihnutím;

Kategória 9 - podnik nezamestnáva sociálne znevýhodnené skupiny.

Sekcia 2 V obci/meste je zriadený obecný/mestský podnik

Ako sme už vyššie uviedli, zo 151 respondentov nášho prieskumu je v 13 samosprávach (8,6%) zriadený obecný/mestský podnik. Pri zisťovaní, či je daný OMP aktuálne v procese transformácie na RSP, sme kladnú odpoveď zaznamenali len v prípade podniku v meste Giraltovce (Graf 4). Pri 8 ďalších podnikoch (62%) v obciach Červená Voda, Domaňovce, Dúbrava, Malý Lipník, Nižný Hrušov, Varhaňovce a v mestách Sabinov a Stará Ľubovňa evidujeme záujem transformovať OMP na RSP, aj keď momentálne ešte nie sú v procese transformácie. Samosprávy v Lendaku, Lesnici, Spišskej Belej a Stropkove nie sú v procese a ani nemajú záujem OMP transformovať na RSP.

Graf 4 Je tento obecný/mestský podnik aktuálne v procese transformácie na registrovaný sociálny podnik?

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Deväť OMP z nášho prieskumu funguje už viac ako 5 rokov (Tabuľka 2). V intervale 2-5 rokov sú podniky v Červenej Vode, Domaňovciach a Nižnom Hrušove. Najmladším OMP v našom prieskume je podnik vo Varhaňovciach (1-2 roky). Čo sa týka právnej formy OMP z nášho prieskumu, dominuje *spoločnosť s ručením obmedzeným (s. r. o.)*, ktorú nachádzame v 8 samosprávach. OMP ako *príspevková organizácia zriadená obcou* je v Lendaku a v mestách Stará Ľubovňa a Stropkov. Právna forma *obec* je v obci Nižný Hrušov a *obec – organizačná zložka* zasa v Dúbrave.

Tabuľka 2

Dĺžka fungovania a právna forma OMP z prieskumu

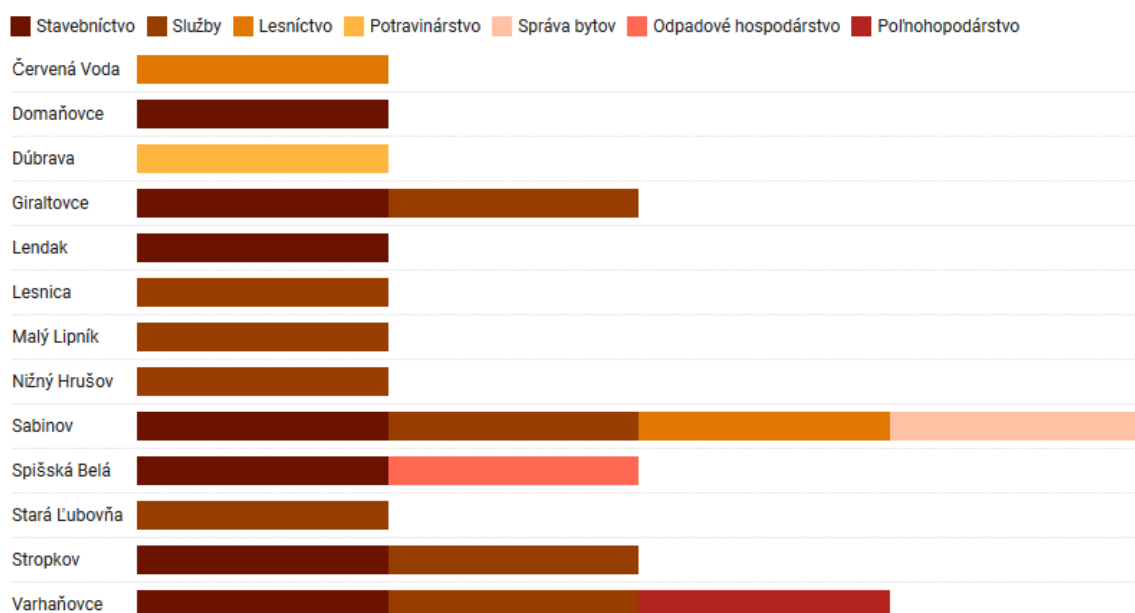
Obec/Mesto	Ako dlho funguje vo Vašej obci/Vašom meste OMP?	Aká je právna forma OMP vo Vašej obci/Vašom meste?
Červená Voda	2-5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Domaňovce	2-5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Dúbrava	viac ako 5 rokov	Obec - organizačná zložka
Giraltovce	viac ako 5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Lendak	viac ako 5 rokov	Príspevková organizácia zriadená obcou
Lesnica	viac ako 5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Malý Lipník	viac ako 5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Nižný Hrušov	2-5 rokov	Obec
Sabinov	viac ako 5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Spišská Belá	viac ako 5 rokov	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)
Stará Ľubovňa	viac ako 5 rokov	Príspevková organizácia zriadená obcou
Stropkov	viac ako 5 rokov	Príspevková organizácia zriadená obcou
Varhaňovce	1-2 roky	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Pri pohľade na činnosti, ktorými sa OMP z nášho prieskumu zaoberajú (Graf 5), prevažujú **služby** (až 8 z 13 podnikov), ktorými sa zaoberajú podniky v Giraltovciach, Lesnici, Malom Lipníku, Nižnom Hrušove, Sabinove, Starej Ľubovni, Stropkove a vo Varhaňovciach. Druhou najčastejšie uvádzanou činnosťou bolo stavebníctvo, ktorému sa venujú OMP v Domaňovciach, Giraltovciach, Lendaku, Sabinove, Spišskej Belej, Stropkove a vo Varhaňovciach. Z ďalších uvedených činností nachádzame lesnícku činnosť v Červenej Vode a v Sabinove, poľnohospodárstvo vo Varhaňovciach, potravinárstvo v Dúbrave a odpadové hospodárstvo v Spišskej Belej. Mestský podnik v Sabinove sa navyše okrem spomínaných činností venuje aj správe bytov.

Graf 5

Uvedte činnosti, ktorými sa obecný/mestský podnik vo Vašej obci/Vašom meste zaoberá.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Z hľadiska prevažujúcich činností sa OMP z prieskumu, ktoré sa zaoberajú stavebníctvom, venujú montážnym prácam (Domaňovce), výstavbe (Lendak) či stavebnej výrobe vo všeobecnosti (Giraltovce, Spišská Belá). V rámci služieb sa podniky zameriavajú na služby komunálnej povahy, cintorínske služby, bio skládku (Giraltovce), ďalej na ubytovanie, reštauračné služby a dopravu (Lesnica), zemné práce (Malý Lipník), cateringové služby (Nižný Hrušov), čistotu a údržbu mesta (Sabinov) či starostlivosť o zeleň, verejné osvetlenie a miestne komunikácie (Stará Ľubovňa). Stravovaniu a gastronómii sa venuje podnik v Dúbrave. Obec Varhaňovce uvádza, že sú momentálne vo fáze výberu zamestnancov a podnik svoju činnosť oficiálne začína až 1.4.2020.

Až 7 z 13 OMP z prieskumu zamestnáva 10 a viac zamestnancov (Tabuľka 3). Ide konkrétne o všetky mestské podniky (Giraltovce, Sabinov, Spišská Belá, Stará Ľubovňa a Stropkov) a 2 obecné podniky v Lendaku a Lesnici. V intervale 3-4 zamestnancov sa nachádzajú podniky v Dúbrave a Nižnom Hrušove. Z hľadiska počtu zamestnancov sú najmenšie (1-2 zamestnanci) podniky v Červenej Vode, Domaňovciach, Malom Lipníku a vo Varhaňovciach.

Tabuľka 3 Prehľad zamestnanosti v OMP z prieskumu

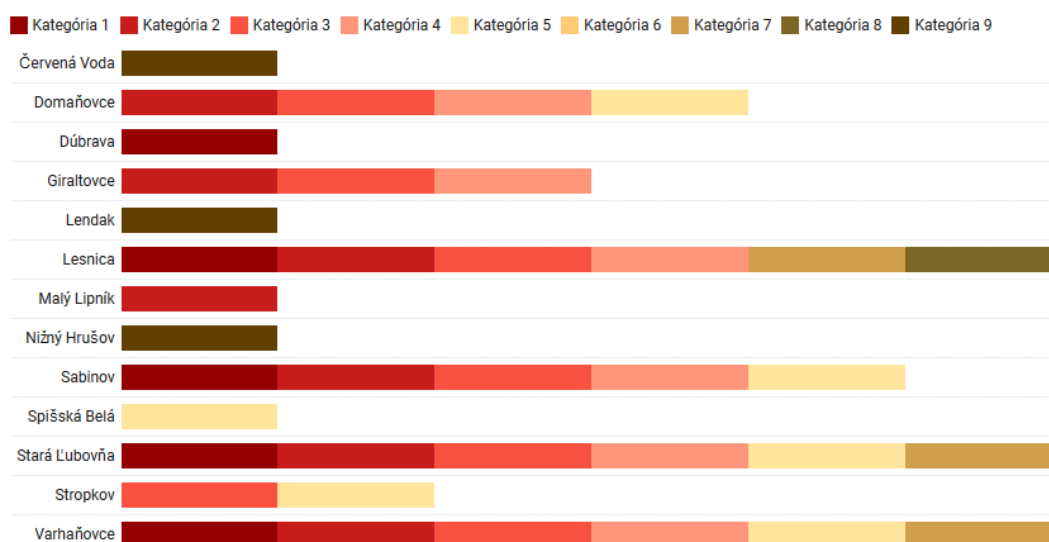
Obec	Koľko ľudí zamestnáva OMP vo Vašej obci/Vašom meste?	Koľko ľudí zo sociálne znevýhodnených skupín zamestnáva OMP vo Vašej obci/Vašom meste?	Koľko z týchto zamestnancov patrí do skupiny MRK?
Červená Voda	0-2 zamestnanci	0 zamestnancov	0
Domaňovce	0-2 zamestnanci	0 zamestnancov	0
Dúbrava	3-4 zamestnanci	1 zamestnanec	0
Giraltovce	10 a viac zamestnancov	3 zamestnancov	3
Lendak	10 a viac zamestnancov	0 zamestnancov	0
Lesnica	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	0
Malý Lipník	0-2 zamestnanci	1 zamestnanec	0
Nižný Hrušov	3-4 zamestnanci	0 zamestnancov	0
Sabinov	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	10
Spišská Belá	10 a viac zamestnancov	3 zamestnancov	1
Stará Ľubovňa	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	10-15
Stropkov	10 a viac zamestnancov	5 a viac zamestnancov	10
Varhaňovce	0-2 zamestnanci	1 zamestnanec	všetci

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Pri pohľade na **zamestnávanie sociálne znevýhodnených skupín** zamestnávajú 4 OMP z prieskumu 5 a viac zamestnancov uvedenej kategórie (Lesnica, Sabinov, Stará Ľubovňa, Stropkov). Troch zamestnancov zo sociálne znevýhodnených skupín evidujú v podnikoch v Giraltovciach a Spišskej Belej, po jednom zamestnancovi majú v podniku v Dúbrave, Malom Lipníku a vo Varhaňovciach. Žiadnych pracovníkov zo sociálne znevýhodnených skupín nevidujeme podľa nášho prieskumu v obecných podnikoch v Červenej Vode, Domaňovciach, Lendaku a Nižnom Hrušove. Pri pohľade na zamestnávanie príslušníkov z marginalizovaných rómskych komún zisťujeme, že len v 6 z 13 OMP z prieskumu sú zamestnaní aj členovia MRK. Ide o podniky v mestách Giraltovce (3), Sabinov (10), Spišská Belá (1), Stará Ľubovňa (10-15) a Stropkov (10) a v obci Varhaňovce. V Tabuľke 3 sumarizujeme všetky odpovede samospráv na otázku zamestnávania MRK, avšak nakoľko sme nezisťovali presné počty zamestnancov OMP, sú tieto údaje bez väčšej výpovednej hodnoty.

Z hľadiska zamestnávania **kategórií sociálne znevýhodnených skupín** (Graf 6) boli v OMP z prieskumu najpočetnejšie kategórie *občanov starších ako 50 rokov* (Kategória 2), ktoré evidujeme v podnikoch v Domaňovciach, Giraltovciach, Lesnici, Malom Lipníku, Sabinove, Starej Ľubovni a vo Varhaňovciach, a zároveň kategória *občanov vedených v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov* (Kategória 3). Túto skupinu sociálne znevýhodnených skupín zamestnávajú podniky v Domaňovciach, Giraltovciach, Lesnici, Sabinove, Starej Ľubovni, Stropkove a vo Varhaňovciach. Druhou najčastejšie uvádzanou skupinou boli ďalej Kategórie 4 (*občania, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie* – Domaňovce, Giraltovce, Lesnica, Sabinov, Stará Ľubovňa, Varhaňovce) a Kategória 5 (*občania, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie* – Domaňovce, Sabinov, Spišská Belá, Stará Ľubovňa, Stropkov, Varhaňovce). *Občanov so zdravotným postihnutím* (Kategória 8) zamestnáva len podnik v Lesnici, podniky v Červenej Vode, Lendaku a Nižnom Hrušove *nezamestnávajú sociálne znevýhodnené skupiny* obyvateľov (Kategória 9). Ako to znázorňuje aj Graf 6, pestrú paletu zamestnávania viacerých kategórií sociálne znevýhodnených skupín tak môžeme vidieť v podnikoch v Lesnici, Starej Ľubovni, vo Varhaňovciach či v Sabinove.

Graf 6 Uvedte kategórie sociálne znevýhodnených skupín³, ktoré obecný/mestský podnik vo Vašej obci/Vašom meste zamestnáva.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

³ **Kategória 1** - občania mladší ako 26 rokov, ktorí ukončili prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvoma rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie;

Kategória 2 - občania starší ako 50 rokov;

Kategória 3 - občania vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov;

Kategória 4 - občania, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie;

Kategória 5 - občania, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie;

Kategória 6 - štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana;

Kategória 7 - občania, ktorí žijú ako osamelé dospelé osoby, s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúci sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky;

Kategória 8 - občania so zdravotným postihnutím;

Kategória 9 - podnik nezamestnáva sociálne znevýhodnené skupiny.

OMP z prieskumu by privítali pomoc zo strany PSK v rôznych oblastiach, len podnik v Starej Ľubovni uviedol, že pomoc nie je potrebná. K danej otázke sa nevedeli vyjadriť samosprávy v Lesnici a Dúbrave. Najčastejšie uvádzanou formou pomoci bola **finančná výpomoc**, napr. pri nákupe výrobných strojov (Varhaňovce), formou účelových grantov (Stropkov), spolufinancovania pri stavbe športových priestorov (Červená Voda) či priamo formou poskytnutia finančných prostriedkov (Malý Lipník, Spišská Belá). Niektoré samosprávy by taktiež ocenili pomoc a **poradenstvo pri samotnej registrácii na sociálny podnik** (Varhaňovce) či pri špecifikácii výhod a nevýhod sociálneho podniku (Domaňovce). V oblasti podpory zamestnávania by zo strany PSK napr. podnik v Lendaku privítal aj podporu na zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných. O vytvorení a integrácii sociálneho podniku v niektorej samospráve, kde by bola možnosť zamestnávať znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie z celého regiónu, sa zasa zmienil zástupca samosprávy v Sabinove. O povolenie PSK zriadiť školu duálneho vzdelávania pri spojenej škole pre rómsku mládež žiada mesto Giraltovce.

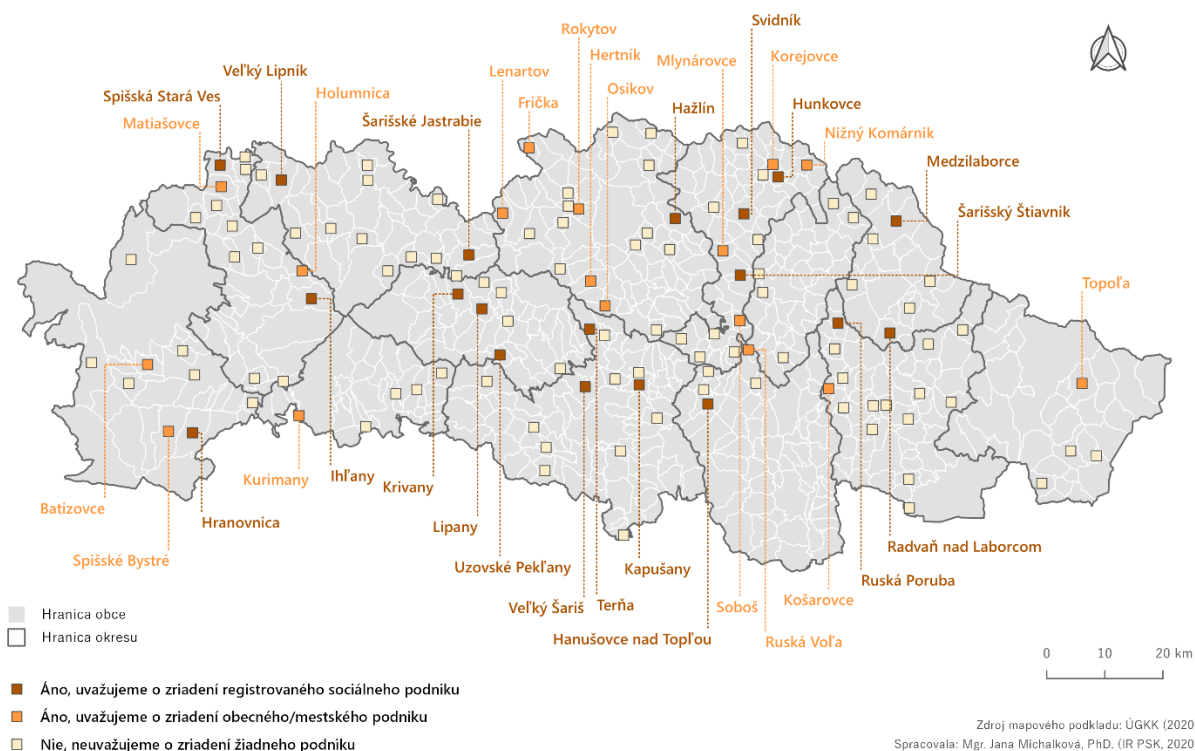
Sekcia 3 V obci/meste nie je zriadený ani registrovaný sociálny podnik, ani žiadny obecný/mestský podnik

Zo vzorky 151 respondentov nášho prieskumu až 85,4% (129 samospráv) uviedlo, že v ich meste/obci nie je aktuálne zriadený ani registrovaný sociálny podnik ani žiadny obecný/mestský podnik. Pri týchto respondentoch sme sa preto pokúšali zistiť možný záujem o danú problematiku.

Pri otázke, či „*Uvažuje Vaša obec/Vaše mesto o zriadení registrovaného sociálneho podniku alebo obecného/mestského podniku?*“, až 72,1% samospráv uviedlo, že aktuálne neuvažuje o zriadení žiadneho podniku (Mapa 3). Nad zriadením RSP uvažuje 19 samospráv (14,7%), z toho 6 miest (Spišská Stará Ves, Lipany, Veľký Šariš, Hanušovce nad Topľou, Svidník a Medzilaborce). Záujem zriadiť OMP sme zaznamenali u 17 respondentov (13,2%), pričom vo všetkých prípadoch išlo o obecné samosprávy.

Mapa 3

Uvažuje Vaša obec/Vaše mesto o zriadení registrovaného sociálneho podniku alebo obecného/mestského podniku?

Uvažujeme o zriadení registrovaného sociálneho podniku

Všetkých **19 samospráv**, ktoré v našom prieskume uviedli, že uvažujú o zriadení RSP, deklarujú taktiež jednoznačný záujem zamestnávať obyvateľov so sociálnym znevýhodnením (v zmysle už vyššie uvedených kategórií podľa § 2 ods. 5 zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch). Dve z týchto samospráv aktuálne využívajú služby RSP sídliaceho v inej obci/meste. Obec Ruská Poruba využíva služby podnikov v obci Radvaň nad Laborcom a v meste Medzilaborce. Mesto Svidník zasa využíva služby podniku v Nižnej Jedľovej.

Viac než polovica samospráv (57,8%), ktoré z prieskumu uvažujú o zriadení RSP, už má aj istú predstavu, čo by mal podnik v ich obci/meste vykonávať (Tabuľka 4). Samosprávy v Hažlíne, Hranovnici, Kapušanoch, Medzilaborciach, Radvani nad Laborcom, Spišskej Starej Vsi, Terni a vo Veľkom Lipníku sme do tabuľky nezaradili z dôvodu absencie konkrétnej predstavy o činnostiach podnikov. Až v 6 z 11 konkrétnych predstáv o RSP sa objavuje **stavebná činnosť**, ktorú by mali podľa respondentov vykonávať podniky vo Svidníku, Šarišskom Jastrabí, Hanušovciach nad Topľou, Lipanoch, Ihľanoch a Uzovských Pekľanoch. Druhou najčastejšie uvádzanou činnosťou bola **sociálna oblasť** v zmysle napr. zriadenia zariadenia s celodennou starostlivosťou pre starších občanov (Ruská Poruba, Veľký Šariš) či všeobecne v zmysle poskytovania sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti (Hunkovce, Hanušovce nad Topľou). Pomerne časté boli aj odpovede týkajúce sa činností podnikov v oblasti **poľnohospodárstva** (Uzovské Pekľany), napr. v zmysle zberu a sušenia lesných plodov a bylín (Ihľany) či ovocinárstva (Krivany). Z ďalších aktivít, ktoré si samosprávy vedľa

predstaviť ako činnosti ich podnikov, uvádzame napr. poskytovanie stravovania a služieb občanom (Šarišské Jastrabie), zriadenie obecnej pekárne/cukrárne/potravín (Šarišský Štiavnik) či činnosť Múzejného centra v obci Krivany.

Tabuľka 4 Predstava o činnostiach RSP z pohľadu samospráv z prieskumu

Obec/Mesto	Aké činnosti by mal RSP vo Vašej obci/Vašom meste vykonávať?
Ruská Poruba	Zriadenie zariadenia s celodennou starostlivosťou pre starších občanov
Veľký Šariš	Zariadenie pre seniorov, Chránená dielňa
Svidník	Výroba peletiek na kúrenie, stavebná činnosť, ...
Šarišské Jastrabie	Stavebné práce, zabezpečenie a výroba štiepky, poskytovanie stravovania, poskytovanie služieb občanom (kosenie, čistenie rigolov, atď.)
Hanušovce nad Topľou	Stavebná činnosť, zdravotné a sociálne služby
Lipany	Stavebná činnosť
Hunkovce	Poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť
Ihľany	Porez drevnej hmoty, služby v lesníctve, výroba a stavba drevených drobných stavieb a výrobkov, stavebné úpravy, demontáž stavieb, drobné stavby, údržba inžinierskych sietí a stavieb, zber a sušenie lesných plodov a bylín, nakladanie s odpadmi
Uzovské Pekľany	Poľnohospodárstvo, stavebná činnosť
Krivany	Ovocinárstvo (výsadba a pestovanie stromov, muštáreň, sušiareň a pod.), ošetrovanie verejnej zelene, činnosť Múzejného centra v obci, revitalizácia krajiny, pestovanie a výroba štiepky a pod.
Šarišský Štiavnik	Obecná pekárne / cukráreň + potraviny

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Pri otázke *“Akú formu pomoci si predstavujete zo strany Prešovského samosprávneho kraja?”* samosprávy, ktoré uvažujú o zriadení RSP, najčastejšie uvádzali **metodickú a poradenskú činnosť** pri zriadení podnikov (až 14 z 19 samospráv, 74%). Frekventované boli taktiež odpovede vo forme **finančnej výpomoci** (11 z 19 samospráv, 58%). Medzilaborce a Terňa na danú otázku nevedeli odpovedať.

Uvažujeme o zriadení obecného/mestského podniku

Sedemnást' samospráv z nášho prieskumu aktuálne uvažuje o zriadení obecného/mestského podniku. S výnimkou obce Ruská Voľa deklarujú všetky tieto samosprávy taktiež záujem zamestnávať obyvateľov so sociálnym znevýhodnením (v zmysle už viackrát spomínaných kategórií podľa § 2 ods. 5 zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch). Tri obce z tejto sekcie využívajú služby OMP sídliaceho v inej obci/meste. Obec Holumnica využíva služby podniku v Spišskej Belej a obce Korejovce a Soboš zasa služby obecného podniku vo Vyšnej Jedľovej.

Viac než polovica samospráv uvažujúcich o zriadení OMP (9 zo 17) nemá, resp. nevie ešte konkrétnu predstavu o činnosti podniku. Odpovede tých samospráv, ktoré istú predstavu už majú, sumarizujeme v Tabuľke 5. V prípade štyroch obcí (Kurimany, Hertník, Rokytov a Soboš) sa opakuje **stavebná činnosť**. Činnosť podniku v oblasti údržby obecných priestranstiev a zelene uvádzajú samosprávy v Hertníku, Korejovciach a Soboši. Na pestovanie plodín by sa zamerali v podniku v Holumnici, spracovaniu dreva by sa chceli venovať v Lenartove. V obci Matiašovce si zasa vedia predstaviť podnik, ktorý by slúžil ako obecná práčovňa či sociálny taxík.

Tabuľka 5 Predstava o činnostiach OMP z pohľadu samospráv z prieskumu

Obec	Aké činnosti by mal OMP vo Vašej obci/Vašom meste vykonávať?
Kurimany	Stavebné práce
Matiašovce	Obecná práčovňa, sociálny taxík a služby obyvateľom
Hertník	Oblasť prác údržby obecných priestranstiev a stavebná činnosť, jednoduché práce
Holumnica	Pestovanie plodín
Korejovce	Práce spojené s udržiavaním poriadku na obecných ako aj súkromných parcelách (mulčovanie, kosenie, zvoz dreva atď.)
Lenartov	Spracovanie dreva
Rokytov	Stavebná činnosť
Soboš	Stavebná činnosť, údržba zelene

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

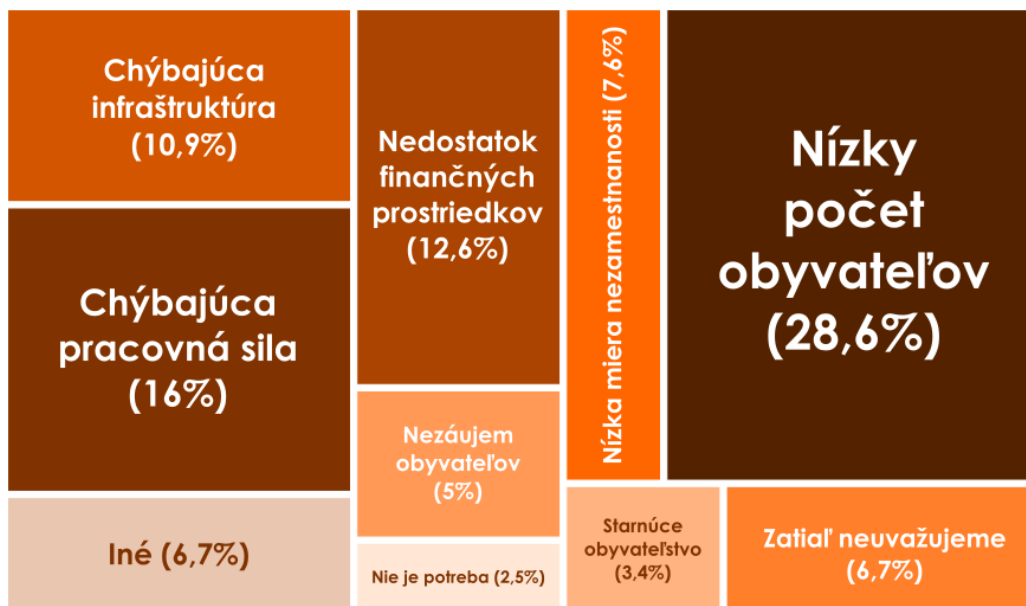
Z hľadiska pomoci zo strany PSK by samosprávy (9 zo 17) uvažujúce o zriadení OMP najviac privítali **finančnú pomoc**, a to najmä v začiatku realizácie podniku, napr. na nákup základných materiálov a podporu v oblasti miezd (Hertník), na pracovné miesta (Košarovce) či strojové vybavenie (Lenartov). Pomerne časté (6 zo 17) boli aj odpovede týkajúce sa **kompletného poradenstva a administratívnej pomoci** pri zriadení obecného podniku. Tri samosprávy (Osikov, Soboš a Matiašovce) neuviedli žiadnu odpoveď z dôvodu nepoznania možností PSK vo veci zriadenia podnikov.

V tejto sekcii nášho prieskumu nás taktiež zaujímalo, prečo dané samosprávy uvažujú o zriadení OMP, ale neuvažujú o tom, aby fungoval ako RSP. Z odpovedí vyplynulo, že väčšina samospráv (až 9 zo 17) nevie odpovedať, resp. to nevie posúdiť, a to najmä z dôvodu absencie potrebných informácií o rozdieloch medzi OMP a RSP a výhodách pre obec. O nevýhodách v kontexte danej otázky hovoria zástupcovia samospráv v Matiašovciach (napr. nedoriešené legislatívne náležitosti vo vzťahu k 10% DPH) či v Spišskom Bystrom. Samosprávy vo Fričke, Korejovciach a Rokytove zasa na zriadenie RSP nemajú vytvorené podmienky (chýbajú priestory, pozemky či kvalifikovaná pracovná sila). O väčšej byrokracii sa zasa zmieňuje obec Batizovce. Zriadenie RSP v obci Lenartov momentálne brzdí obecné zastupiteľstvo, ktoré ho nateraz neschválilo.

Nemáme záujem zriadiť ani registrovaný sociálny podnik, ani obecný/mestský podnik

Ako sme už vyššie uviedli, v 129 samosprávach z nášho prieskumu (85,4%) nie je aktuálne zriadený ani RSP, ani žiadny OMP. Až **93 z týchto samospráv** (72%) zároveň uvádza, že aktuálne nemá záujem v obci/meste zriadiť žiadnu z uvedených foriem podnikov. Najčastejšie uvádzané dôvody nezáujmu prehľadne znázorňuje stromová mapa (Graf 7).

Graf 7 Dôvody nezáujmu samospráv z prieskumu zriadiť registrovaný sociálny podnik alebo obecný/mestský podnik

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu (2020)

Takmer 30% samospráv neuvažuje o založení RSP či OMP z dôvodu **nízkeho počtu obyvateľov v obci**. Viacerí zástupcovia ďalej práve v súvislosti s veľkostnou kategóriou obce uvádzajú, že im rovnako v obci **chýba pracovná sila** (16%) alebo nemajú **dostatok finančných prostriedkov** na zriadenie či prevádzku takýchto podnikov (12,6%). Takmer 11% samospráv upozorňuje na **chýbajúcu infraštruktúru** v obci, najmä na nedostatok voľných priestorov či pozemkov. Ďalšími dôvodmi, pre ktoré samosprávy z prieskumu nemajú záujem zriadiť RSP či OMP, sú aj **nízka miera nezamestnanosti** (7,6% odpovedí), samotný **nezáujem obyvateľov** (5%) či **starnúce obyvateľstvo v obciach** (3,4%) - Adidovce, Babie, Nižná Jablonka, Repejov. Tri samosprávy (Dobroslava, Reľov, Vavrinec) pri tejto otázke taktiež uviedli, že nemajú aktuálne potrebu zriadiť dané podniky v ich obciach a osem samospráv o tejto téme momentálne vôbec neuvažuje (Baňa, Kračúnovce, Medzianky, Nižné Ladičkovce, Podolíneč, Pusté Pole, Vítazovce a Výborná). Z kategórie *Iné* (6,7%) samosprávy uvádzali najmä byrokratickú či legislatívnu náročnosť (Červený Kláštor, Fintice), iné priority obcí (Kamenica, Poprad, Veľký Slavkov) alebo v tom jednoducho nevideli žiadnu perspektívu (Milpoš).